

fo.remissvar@regeringskansliet.se

Livsmedelsverkets yttrande över remiss från Försvarsdepartementet angående avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater, Ds 2024:2

Sammanfattning

Livsmedelsverket anser att det behövs saklagstiftning för att förtydliga de undantag som följer med förslag till 9 § i lag om operativt militärt stöd. Livsmedelsverket anser att det behöver framgå hur undantaget gällande tillstånd och tillsyn av serviceverksamheter ska tillämpas för att det ska vara tydligt för behöriga kontrollmyndigheter. Vidare anser Livsmedelsverket att undantaget från tillsyn och kontroll inte ska omfatta gränskontroll av animaliska produkter som förs in från tredje land till serviceverksamheterna då dessa varor utgör en risk för spridning av allvarliga smittsamma djursjukdomar.

Generella synpunkter

Livsmedelsverket ser positivt på möjligheten att få yttra sig över remiss angående avtal om försvarsarbete med Amerikas förenta stater. Livsmedelsverket bedömer att förslag till undantag från svenska regler om tillstånd och tillsyn i enlighet med 9 § i förslag till lag om ändring i lagen (2020:782) om operativt militärt stöd berör undantag inom myndighetens behörighetsområde. Det är dock generellt otydligt om undantaget gällande tillstånd och tillsyn begränsas till serviceverksamheterna eller om undantaget även ska omfatta de sanitära- och fytosanitära kontrollerna som ska utföras vid en gränskontrollstation innan ankomst till serviceverksamheten.

Synpunkter på förslagen

Avsnitt 2 Författningsförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2020:782) om operativt militärt stöd

9 § En militär serviceverksamhet som inrättats av amerikanska styrkor för att i Sverige tillhandahålla service till styrkornas personal och dess anhöriga inte ska omfattas av svenska regler om tillstånd och tillsyn.

Livsmedelsverket har inga synpunkter på förslaget, men anser att det finns behov av att i saklagstiftning klargöra hur 9 § i förslag till lag om ändring om operativt militärt stöd ska tillämpas, se avsnitt 7.

Avsnitt 7 Behovet av författningsändringar

7.2.19 Viss amerikansk militärledd verksamhet i Sverige ska undantas från svenska regler om tillstånd och tillsyn

Av remissen framgår att det inte finns behov av författningsändringar till följd av förslag till lag om ändring i lagen om operativt militärt stöd.

Livsmedelsverket anser att undantag i enlighet med 9 § i förslag till ändring i lag om operativt militärt stöd behöver regleras i saklagstiftningen. Det troliga är att det är kommunerna som kommer att vara behörig myndighet för regler om tillstånd och tillsyn vid en serviceverksamhet, och ska undantag gälla behöver det vara tydligt.

Vidare anser Livsmedelsverket att det behöver tydliggöras i saklagstiftning att undantaget från tillsyn och kontroll inte ska omfatta gränskontroll av animaliska produkter som förs in från tredje land till serviceverksamheterna då dessa varor utgör en risk för spridning av allvarliga smittsamma djursjukdomar.

Livsmedelsverket är behörig myndighet gällande kontroll av livsmedel som ska föras in till Sverige via en gränskontrollstation och kontrollen omfattar att säkerställa att sändningar med livsmedel uppfyller villkor för folk- respektive djurhälsa. Livsmedelsverket anser att animaliska produkter som förs in till Sverige ska uppfylla gällande importvillkor om krav på djurhälsa. Sändningar med dessa varor ska kontrolleras vid en gränskontrollstation i enlighet med gällande lagstiftning för att motverka risken för spridning av allvarliga smittsamma djursjukdomar.

2024-03-22

Dnr 2024/00632

Av förordning (EU) 2019/2124 framgår bestämmelser om offentlig kontroll av sändningar av djur och varor i transitering, omlastning och vidaretransport, och inkluderar bestämmelser om sändningar avsedda för Natos eller Förenta staternas militära baser. Förordningen anger specifikt hur sändningar från tredje land ska kontrolleras och transiteras till dessa militära baser, och i och med att förordningen tagits fram inom ramen för EU-regelverket finns EU-rättslig kompetens. Förordning (EU) 2019/2124 tillämpas av övriga berörda medlemsländer inom unionen och det är lämpligt att även Sverige tillämpar förordningen då utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar kan påverka andra medlemsländer.

Livsmedelssäkerhet

Avsnittet refererar till sanitära- och fytosanitära bestämmelser men det saknas hänvisning till relevant lagstiftning om överförbara djursjukdomar (förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar (EU:s djurhälsolag) och kompletterande förordning (EU) 2020/692 om bestämmelser för införsel till unionen samt förflyttning och hantering efter införsel av vissa djur, avelsmaterial och produkter av animaliskt ursprung).

Konsekvenser

Livsmedelsverket har, efter samråd med Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), gjort en bedömning avseende de konsekvenser avtalet med Amerikas förenta stater kan få om animaliska produkter från tredje land undantas krav på gränskontroll vid införsel.

Kontroll av animaliska produkter är en viktig del för att förhindra spridning av allvarliga smittsamma djursjukdomar. Animaliska produkter från smittade djur kan innehålla smittämnen som utgör en smittkälla vid spridning av djursjukdomar från smittade länder till nya områden. Det finns flera dokumenterade fall av utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar där smittor etablerats i nya områden långt från platser där smittan tidigare konstaterats. Exempel på djursjukdomar som kan spridas med animaliska produkter är t.ex. mul- och klövsjuka, afrikansk svinpest och klassisk svinpest. Utbrottet av afrikansk svinpest i Sverige under förra året är ett exempel på smittspridning där smittkällan med största sannolikhet är smittat fläsk- eller vildsvinskött som blivit åtkomligt för vildsvin. Det är av den anledningen handel och hantering av animaliska produkter och avfall från dem är hårt reglerade områden, inom Sverige och EU men även internationellt.

Risk för spridning av smittsamma djursjukdomar föreligger om avfall från livsmedel inte tas om hand i den normala nationella avfallshanteringen. Vid militära övningar finns risk att avfall lämnas i skog och mark och genom detta utgör en smittrisk för vilt som kan orsaka sjukdomsutbrott som kan spridas till

livsmedelsproducerande djur. Konsekvenserna av ett utbrott av allvarlig smittsam djursjukdom kan bli mycket stora och kan påverka den svenska livsmedelsförsörjningen eftersom det kan innebära att ett stort antal livsmedelsproducerande djur dör eller behöver avlivas. Ett utbrott leder till stora ekonomiska förluster i handel och näringsverksamhet samt mycket stora utgifter för staten.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Annica Sohlström. I den slutliga handläggningen medverkade avdelningscheferna Eiríkur Einarsson, Daniel Karlsson och Kristina Ohlsson. Föredragande var Eva Fredberg.

Annica Sohlström

Eva Fredberg